

KORPORATIV INNOVATSIYALAR VA YIRIK KOMPANIYALARDA YANGILIKLAR YARATISH

Dilfuza Shodmonova

Millat Umidi Universiteti

Biznes Boshqaruv fakuleti-204 guruh talabasi

Annotatsiya (abstrakt) . Ushbu maqolada korporativ innovatsiyalar tushunchasi, ularning yirik kompaniyalar faoliyatidagi ahamiyati va innovatsion jarayonning asosiy bosqichlari yoritiladi. Ichki va tashqi innovatsiyalar, shuningdek ochiq innovatsiya modeli orqali g'oyalarni shakllantirish mexanizmlari tahlil etiladi. Apple, Google va Amazon kabi kompaniyalar misolida muvaffaqiyatli innovatsion amaliyotlar ko'rib chiqilib, kompaniyalar duch keladigan asosiy muammolar hamda ularni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar beriladi. Maqola korporativ innovatsiyalarni boshqarishning samarali yondashuvlarini o'rganishga qaratilgan

Kalit so'zlar; korporativ innovatsiya, yirik kompaniyalar, innovatsion jarayon, strategiya, texnologik rivojlantirish, raqamlashtirish, raqobatbardoshlik.

KIRISH

Zamonaviy biznes dunyosida innovatsiyalar va yangi texnologiyalarni samarali qo'llash kompaniyaning raqobatbardoshligini oshirish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion boshqaruv – bu tashkilotning texnologik yangiliklarni joriy etish va ulardan maksimal foyda olish bo'yicha tizimli yondashuvidir. Bugungi global iqtisodiy sharoitda kompaniyalar doimiy ravishda o'z ish faoliyatini rivojlantirish va yangi texnologiyalarni joriy etish ustida ishlashga majbur. Raqobat kuchayganligi sababli, tadbirkorlar nafaqat yangi mahsulot va xizmatlar yaratish, balki operatsion jarayonlarni optimallashtirish orqali ham samaradorlikni oshirishga harakat qilmoqdalar. Yirik kompaniyalar tomonidan amalga oshirilayotgan innovatsiyalar ko'p qirrali bo'lib, ular ichki izlanishlar, tashqi hamkorliklar, startaplar bilan integratsiya, raqamlashtirish jarayonlari va ochiq innovatsiya modellarini o'z ichiga oladi. Bugungi kunda Apple, Google, Amazon kabi korporatsiyalar tajribasi innovatsion boshqaruvning samarali mexanizmlarini namoyish etib, boshqa kompaniyalar uchun amaliy yo'nalish vazifasini bajaradi.

ASOSIY QISM

Korporativ innovatsiya — yirik kompaniyalarning bozor talablariga moslashishi, ichki salohiyatini rivojlantirishi va raqobatdagi ustunligini mustahkamlashi uchun amalga oshiriladigan tizimli yangilanish jarayonidir. Bu jarayon yangi mahsulotlar yaratish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va mijozlarga qo'shimcha qiymat taklif etish orqali

namoyon bo'ladi. Kompaniya o'z resurslaridan foydalangan holda ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtiradi, raqamlashtirishni kuchaytiradi va xodimlarni innovatsion fikrlashga undaydi. Ichki innovatsiyalar korporatsiyaning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Startaplar, ilmiy markazlar va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik orqali amalga oshiriladigan yangiliklar tashqi innovatsiyalarni tashkil etadi. Ko'plab yirik kompaniyalar yangi texnologiyalarni tez joriy etish uchun venchur investitsiyalardan foydalanadi. Ochiq innovatsiya modeli orqali kompaniyalar tashqi g'oyalar, texnologiyalar va hamkorlik imkoniyatlarini jalb etadi. Bu yondashuv innovatsion jarayonni tezlashtiradi va uning samaradorligini oshiradi. Innovatsiya jarayoni odatda g'oyalarni yig'ish va tanlashdan boshlanadi. Tanlangan g'oyalar iqtisodiy va texnologik moslik jihatidan baholanadi, so'ngra prototiplash va test qilish bosqichiga o'tadi. Testlardan muvaffaqiyatli o'tgan yangi mahsulot yoki texnologiya ishlab chiqarishga joriy qilinadi va tijoratlashtiriladi. Apple, Google va Amazon kabi korporatsiyalar o'z innovatsion yondashuvlari bilan ajralib turadi. Apple texnologik dizayn va foydalanuvchi tajribasiga e'tibor qaratadi, Google innovatsion madaniyatni shakllantirsa, Amazon mijoz ehtiyojiga yo'naltirilgan strategiyalar orqali yangiliklar yaratadi. Ushbu tajribalar korporativ innovatsiyaning amaliy mexanizmlarini ko'rsatib beradi. Byurokratik cheklovlar, resurslarning noto'g'ri taqsimlanishi, xodimlarda riskdan qo'rquv kabi omillar innovatsion jarayonga to'sqinlik qilishi mumkin. Bu muammolarni bartaraf etish uchun kompaniyalar agile metodologiyalardan, startap yondashuvlaridan va samarali motivatsiya tizimlaridan foydalanishi lozim.

XULOSA

Yirik kompaniyalarda korporativ innovatsiyalarni rivojlantirish — raqobatbardoshlikni ta'minlash, bozor talablariga moslashish va uzoq muddatli barqaror o'sishni qo'llab-quvvatlashning eng muhim omillaridan biridir. Innovatsion yondashuvlar kompaniyalarga texnologik yangilanish, ichki jarayonlarni optimallashtirish, mijozlar ehtiyojiga mos mahsulot yaratish hamda jahon standartlariga mos boshqaruv tizimini shakllantirish imkonini beradi. Shuningdek, startaplar bilan hamkorlik, raqamlashtirishni keng joriy etish va innovatsion muhitni qo'llab-quvvatlaydigan korporativ madaniyatni rivojlantirish yirik tashkilotlar uchun zaruriy ehtiyojga aylanmoqda. Umuman olganda, korporativ innovatsiyalarning samarali boshqarilishi — kompaniya rivojining strategik darajasini belgilovchi asosiy omil bo'lib, zamonaviy iqtisodiyot sharoitida muvaffaqiyatning muhim garovi hisoblanadi.

Adabiyotlar

- Jalolov, J. Innovatsion menejment. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2020. — 280 b.
- Jo'raev, M. Korporativ boshqaruv asoslari. — Toshkent: Tafakkur, 2019. — 240 b.
- Anorqulov, S. Innovatsiyalar va ularni boshqarish. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. — 220 b.
- Xudoyqulov, A. Raqamli iqtisodiyot va innovatsion rivojlanish. — Toshkent: Iqtisod-Moliyo, 2021. — 300 b.
- Ostonov, U. Biznes va innovatsion tadbirkorlik asoslari. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2017. — 210 b.